СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 81. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 8 квітня 1935. VOL. XLIII. No. 81. Jersey City, N. J., Monday, April 8, 1935. THREE CENTS

ПРОЄКТ ПРО РОБІТНУ ЗАПОМОГУ СТАЄ НАРЕШТІ ЗАКОНОМ

УХВАЛЕНО ПРОЄКТ УРЯДУ БЕЗ СУТТЄВИХ ЗМІН.

ВАШИНҐТОН. — Проєкт уряду про робітну запомогу, котрий віддає президентови Рузвелтови до вільної розпорядимости великанську суму 4 міліярди 880 міліонів долярів, перейшов нарешті щасливо довжезну боротьбу, коли палата послів ухвалила одобрений конференцією представників обох палат проєкт 317 голосами проти 70, а сенат 66 голосами проти 13.

Ще в останній хвилині перед голосуванням проєкт піддано завзятій критиці з боку противників уряду. Провідник сенатської більшости, Робинсон, мусів уживати всіх зусиль, щоб добитися ухвалення проєкту в пятницю.

Зараз по ухваленню проєкту вислано його поспішними дорогами до Флориди до підпису президента.

ПОЧИНАЮТЬ РОЗГЛЯДАТИ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

ВАШИНҐТОН. — Повна палата послів дістала до розгляду проєкт про суспільне забезпечення, котрий її комітет для приходів переглядав і дебатував від трох місяців.

У палаті послів відразу почалася боротьба між конґресменами за формальне питання, коли поставити проєкт під дебати палати. Демократична більшість уважає цей проєкт проєктом уряду й хоче перефорсувати скоре ухвалення його, а републиканці хочуть ставити йому на ріжні способи перешкоди

Коли проєкт прийшов до голосування в комітеті, всі 17 демократів голосували „за“, а 7 републиканців здержалися від голосування, відповідаючи „приявний“.

ЗА ОБМЕЖЕННЯ ВОЄННИХ ПРИХОДІВ.

ВАШИНҐТОН. — У палаті послів розглядано в пятницю законопроєкт МекСвейна про воєнні приходи.

Назагал конґресмени хотіли поробити в проєкті значні поправки. Жадали, приміром, щоб у закон уложити постанову, щоби збройних сил держави вживати тільки для війни на чужій землі, хіба що треба відбити напад ворога на край. Конґресмен Лі з Оклагоми подав поправку, щоби президент мав право закрити біржу на час війни. Інші домагались обмеження прав уряду заставляти робітників сповняти ріжні роботи для держави на випадок війни.

АРЕШТОВАНИЙ ЗА ПОГРОЗИ ПРЕЗИДЕНТОВИ.

БОСТОН. — Тайна поліція федерального уряду арештувала 27-літнього робітника, Томаса Ф. Мерфі, котрий посилав президентови Рузвелтови листи з погрозами.

Арештованого відослано наперед до дому божевільних для душевного розсліду.

ПІЙМАЛИ ВЕЛИКОГО ОПРИШКА.

ДАЛАС (Тексас).—Шериф Ричард Ален Шмид з 5 помічниками піймав і арештував Реймонда Гемилтона, відомого 22-літнього банкового грабіжника та вбивника, що свого часу втік із вязниці. Гемилтон перебрався був за волоцюгу та мандрував обдертий здовж залізничої дороги в громаді волоцюг. Розпізнав його шериф і односельчани Гемилтона, що вибралися з шерифом на облаву на Гемилтона. Побачивши, що його обскочили, Гемилтон не ставив опору й дався відставити до тюрми.

Гемилтона вважають за одного з найбільше очайдушних бандитів Америки. Утік він 22-го липня з тексаської стейтової тюрми в Гонтисвилі, де ждав на кару смерти, на котру був засуджений за вбивство вязничного сторожа. Втечу аранжував його товариш, теж відомий бандит, Клайд Баров. Якби зібрати докупи всі присуди судів на Гемилтона, то він мав би сидіти 350 літ. Він помаґав утікати з вязниці і іншим бандитам. Його товариш Баров згинув у бійці з поліцією, а з ним згинула відома бандитка Боні Паркер. Недавно тому Гемилтон подав урядови через свого брата пропозицію, що він піддасться, якщо уряд знесе кару смерти та замінить її на досмертну вязницю. Уряд цю пропозицію відкинув.

КАМПАНІЯ УРЯДУ ПРОТИ БАНКОВИХ БАНДИТІВ.

ВАШИНҐТОН. — Бюро Інвестиґації при Департаменті Судівництва подало до відома, що уряд починає тепер облаву на 5,000 банкових бандитів. Уряд думає дістати в свої руки кождого банкового бандита, котрого він має в своїм реєстрі.

ЖИЮТЬ З ПОЛОВИНОЮ МОЗКУ.

КЛІВЛЕНД (Огайо). — Д-р Винчел Крейґ описував на зборах Американської Колеґії Операторів ріжні операції над мозком та доказував, що людина може жити навіть тоді, як їй витято половину мозку.

КРІВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ БЕЗРОБІТНИХ.

Підчас заворушень безробітних у Ґелоп, Ню Мексико, прийшло до бійки між демонстрантами й поліцією. Підчас неї вбито шерифа й безробітного майнера, 37-літнього воєнного ветерана Іґнасія Ескібела. Ранено двох депутатів шерифа та 4 майнерів.

НЕ КОЖНИЙ ЗАСУДЖЕНИЙ Є ВИНУВАТИЙ.

У Молошковичах, пов. Яворів, убито в грудні 1931 р. Івана Гриваня. Тоді арештовано трох селян, Рибія, Палуху і Мельника, яких засуджено на смерть. Тому, що президент їх помилував, всі три відсиджують досмертну вязницю в Дрогобичі. Перед кількома днями Рибій вислав до перемиського окружного суду письмо, в якому заявив, що то він убив Гриваня, а його товариші невинні. Можна надіятися ревізії процесу.

РЕГАБІЛІТАЦІЯ ДУНІКОВСЬКОГО.

Від року французька преса присвячує більші та менші замітки синови колишнього професора львівського університету, Дуніковському, що мешкає в Сан Ремо і запевнює віддавна всіх про свій винахід, як добувати з землі більше золота. Фінансисти, що жеретвували йому рік тому міліон злотих на його досвіди, подали його в суд. Дуніковський відсидів довгі місяці у слідчій вязниці, вийшов на волю за кавцією і знову взявся до своїх експериментів. Знайшлися нові люди, що пропонують йому свої капітали, і преса від довшого часу почала знову натякати на його непевне минуле. Тимчасом останні дні принесли зовсім новий матеріял у цій справі. Визначний французький хемік Альберт Бон, як судовий знавець, перевів у ляборатторії самостійно всі досвіди за вказівками Дуніковського, не дозволивши йому бути при цьому, і ствердив, що винахід Дуніковського справжній. Завдяки спеціяльним промінням можна буде тепер добувати із золотоносної землі стократно більше золота як досі. Дуніковський зможе тепер законно відкрити фабрику золота і домагатись ревізії свого процесу, з якого він вийшов із тавром ошуканця.

НАПАД БАНДИТІВ.

В селі Іґнаців, ілжецького повіту, пять бандитів, озброєних крісами і револьверами, добулися вночі до мешкання і, забравши 400 зл. готівкою, побили страшно Ленарта та його жінку, яка незабаром померла. Ленарт, перевезений до шпиталю, бореться теж зі смертю. Сполошені сусідами бандити втекли, відстрілюючись, але в часі облави їх арештували.

ВЕЛИКІ КРАДЕЖІ У ФРАНЦІЇ.

На париському двірці Сен Лязар пропав перед кількома днями почтовий мішок, в якому знаходилися 900,000 франків. Французькі часописи пригадують, що перед кількома днями з почтової посилки з Парижа до одного провінціонального міста пропало півтора міліона франків. В обох цих випадках не вдалося досі викрити злодіїв.

КАРА ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО УОН.

На 10 років вязниці засудив трибунал у Тернополі інж. Евгена Костецького за приналежність до УОН на основі вердикту суддів присяглих, які по переведеній розправі в середу, 6. березня ц. р., заперечили злочин намови до вбивства поліцая Ґловяка і потвердили питання приналежности до УОН. Як відомо, трибунал у Тернополі засудив уже раз інж. Е. Костецького на кару смерти за намову до вбивства поліцая Ґловяка в Токах, збаразького повіту. Одначе оборонець підсудного злогосив касацію і найвищий суд скасував цей присуд. Тому тепер відбулася друга розправа.

ПОВІСИВСЯ З ЦІКАВОСТИ.

В кольонії Лукавець, вілейського повіту, знайшли 15-літнього Петра Бусайка, що повісився на ременці, привязанім до ліжка. Стверджено, що він згинув припадково. Був цікавий, як люди вішаються, і рішив сам спробувати. Він привязав ремінець до поруча від ліжка і почав затискати його собі на шию. Нараз ремінець так затиснувся, що хлопець втратив свідомість і не міг його уже скинути. Впав на підлогу і помер.

КІТ ОБОРОНИВ ПЕРЕД ГРАБІЖНИКОМ.

До мешкання одної старшої жінки в Празі біля Варшави закрався злодій і почав добувати срібло з шафи. Нараз збудилася власниця мешкання і наробила крику. Тоді грабіжник почав її душити і перевернув на землю, де пробував заткати їй рот. Нараз кинувся на нього кіт і почав дерти його пазурами по лиці та кусати, куди попало. Переляканий злодій пустив жінку і почав боронитися перед котом, який не хотів від нього відступитися. На крик злодія позбігалися сусіди, але й вони не могли відорвати від нього розяреного кота. Аж сама старушка успокоїла свого завзятого оборонця. Злодія перевезли до шпиталю, де він за два дні помер від ран.

СПАДОК НАСЕЛЕННЯ В АВСТРІЇ.

Останній спис населення в Австрії виказує більше число жінок ніж мужчин, особливо по містах. Одинокий виняток Каринтія, де переважають мужчини. Зате жінки в Австрії живуть довше ніж мужчини. Вісім жінок мають по 100 літ; такого віку не осягнув ніодин мужчина. Статистика ствердила, що цифра уродин в Австрії, особливо у Відні та інших містах, постійно зменшується. На тисячу мешканців припадає тільки одна дитина.

КРАДУТЬ БЕЗ КІНЦЯ.

Зловживання в колгоспах не сходять зі сторінок совєтської преси. В багатьох колгоспах робітники не дістали досі запрацьованих належитостей. Управи не поділили доходів членів колхозів, даючи тільки зачети. Допис з челябінської округи згадує про фальшивництва урядових звітів. Колгосп ім. Сталіна уміщено в списку зразкових, бо колхозники нібито одержали ввесь заробіток. Тимчасом вони не дістали нічого, а звіт є витвором фантазії.

КОЛИШНІЙ СУДДЯ ПОКУТНИМ ПИСАРЕМ.

У львівськім апеляційнім суді відбулася розправа проти колишнього судді з Ярослава, Феліціяна Папари, засудженого на 6 місяців вязниці за введення влади в баламутство. Усунений зі служби, Папара займався покутною писаркою й укладанням доносів проти осіб зі судівництва. Апеляційна розправа скінчилася знесенням присуду першої інстанції і засудженням Папари тільки за покутну писарку на місяць арешту з припиненням кари на 5 літ.

СЕЛО АМАЗОНОК.

Від кількох місяців твориться в Англії справжнє село амазонок, у якому живуть тільки 800 дівчат і старших жінок, і куди доступ мужчинам заборонений. Основницею цієї оселі є одна молода вчителька, яку покинув її наречений, наслідком чого вона присягла собі ніколи в житті не мати більше нічого з мужчинами спільного. Вона покинула службу в школі і за одержану відправу купила собі в далекій відлюдній околиці малий дімок з великим городом і полем. Звідси розпочала пропаганду за влаштування жіночої оселі, якої не сміє відвідувати ніколи ніякий мужчина. Дивна ідея розчарованої нареченої осягнула в короткому часі несподіваний успіх. Уже за кілька місяців повстало довкола хати вчительки ціле жіноче село, де живуть тепер уже коло вісімсот ворогів мужеського роду. Всякі потрібні звання виконують очевидно тільки жінки, а на одній дорозі, що веде до села, стоять таблиці з осторогами, та жіночі вартівники, що не пускають до села ніякого мужчини, ані навіть малого хлопця. Одинокий виняток роблять для листоноша, бо англійська почта приймає на службу тільки мужчин. Це є одинокий мужчина, що сміє ступити на територію цього села новітніх амазонок.

ТУНЕЛЬ ПІД МОН-БЛЯНК.

Між італійським та французьким урядом викінчуються переговори в справі будови тунелю під найвищу гору в Альпах, Мон-Блянк. Вона стоїть на границі обох країв і тому оба уряди мусять справу вирішити. Тунель тим важний, що не служив би для залізниці, але для автомобілів. Він потрібний тому, що в зимі неможливо дістатися з Франції до Італії іншим шляхом, як хіба через Рівієру, а це продовжує дорогу на сто миль. Тунель був би 12 миль довгий і 20 стіп широкий, а його будова коштувалаб 30 міліонів дол. Тепер іде про устійнення одного пляну будови зпоміж ріжнородніх пропозицій славних інжинірів.

ВЕРБУВАВ ДОБРОВОЛЬЦІВ ДО АБІСИНСЬКОЇ АРМІЇ.

В Лодзі появився якийсь обманець, що представлявся заступником абісинського консуляту та з нагоди абісинсько-італійського спору вербував добровольців до абісинської армії. Обманець запевняв, що рядовики будуть діставати 10 злотих денно крім їжі й однострою, а підстаршини від 20—50 злотих. Обманець приймав зачети по 1—3 злотих та цим робом виманчував гроші.

КОНСПІРАТИВНІ ОРҐАНІЗАЦІЇ НА УКРАЇНІ ПІД СОВЄТАМИ

ПРАГА (Чехословаччина). — „Знамя Росії“, що виходить у Празі, подає відомости про боротьбу Совєтів з підпільними орґанізаціями на Україні. Про останню 7-місячну кампанію пишеться там таке:

„Діяльність націоналістичних ґруп у порівнанні з минулим роком змаліла, але проявляється надалі. Криється вона за зростом контрреволюційних настроїв серед населення села й міста. Ті настрої прибирають форму політичних орґанізацій. У часі 7 місяців викрили на Україні 32 тайні робітничі орґанізації. Три з них були звязані з військовими колами. Діяльність їх проявляється тим, що вони викликували конфлікти у фабриках, кольпортували нелеґальні видавництва, взивали до актів саботажу і терору проти місцевих діячів і партійців, висланих з централі. На селах викрили і зліквідували 23 орґанізації, в яких мали перевагу комсомольці. Серед студентів викрили 8 таких орґанізацій, які мали звязки з селом і міськими робітниками. Викрили теж суто терористичні орґанізації, що плянували висадити будинок комісаріяту внутрішніх справ у Києві, замах у серпні 1934 р. на трох найвизначніших діячів України. В 9-тьох місяцях на Україні виконали 174 замахи (вдалі й невдалі), на життя партійних робітників, осіб фабричної адміністрації, провідників професійних орґанізацій та інших членів апарату“.

НОВИЙ ГОЛОВА НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА.

ЛЬВІВ. — На загальних зборах згаданого товариства вибрано головою проф. д-ра Івана Раковського.

ПРИПИНИЛИ 8 ЧАСОПИСІВ В УЖГОРОДІ.

УЖГОРОД (Закарпаття). — В рахівськім повіті і в інших околицях прийшло до селянських заворушень і кривавих сутичок з жандармерією. Переведено гострі ревізії в домівках ріжних партій і редакцій. Чеська влада припинила в Ужгороді видавництво вісьмох опозиційних часописів.

ОТ РАЗ ПОШАНА ДЛЯ ШЕВЧЕНКА!

МОСКВА (Росія). — „Правда“ повідомляє, що в Харкові закінчують будову памятника Шевченкови. Памятник стоятиме у міському городі імени... Постишева!

КАГАНОВИЧ ДІСТАВ ОРДЕР ЛЄНІНА.

МОСКВА. — Колишній секретар московського партійного комітету, Каганович, дістав постановою Центрального Комітету Комуністичної Партії ордер Лєніна.

ЛЮБКА КОЛЕССА НА ФІЛЬМІ.

БЕРЛІН (Німеччина). — В найближчому часі буде можна оглядати на фільмі славну українську пяністку міжнародньої слави: Любку Колессу. Вона виступить у титуловій ролі фільми про Кляру Шуман („Серце, що тільки раз кохало“), що підготовляється під проводом Ганса Церлета у фільмовому виробництві Віктора Кляйна. Музичну підготовку фільми перебрав Лєв Лє.

ЗА ЩО ДАЮТЬ ЧОТИРИ РОКИ ВЯЗНИЦІ В ПОЛЬЩІ.

БЕРЕЖАНИ (Галичина). — Польський суд у Бережанах засудив 20-літнього Михайла Самілу з Чернева, повіт Рогатин, на чотири роки вязниці за те, що дав 13-літній Марії Кучинській дві летючки ОУН і „Сурму“.

СТАЮТЬ В ОБОРОНІ СОБОРУ СВ. СОФІЇ.

ЛЬВІВ. — На загальних зборах „Союза Українок“ ухвалено резолюцію в справі протесту проти задуманого Совєтами пляну знищити Собор св. Софії в Києві.

Такі протести ухвалюють теж інші народні установи. Звертаються також до українських епископів, католицьких і православних, як і до папи римського та патріярхів православної церкви і до архиепископа кентерберського, щоб вони підняли голос в обороні Собору св. Софії.

ЗА МАСОВЕ ЧЛЕНСТВО В „ПРОСВІТІ“.

ЛЬВІВ. — Товариство „Просвіта“ відбуло конференцію з представниками незалежної української преси в справі започаткування акції за масове членство до „Просвіти“. Вже й розпочато саму акцію.

„ВТРАЧЕНИЙ ЧАС І ВТРАЧЕНИЙ ТРУД“.

ВАРШАВА. — Так називає у вступній статті редактор „Бюлетина Польсько-українського“ всі ті заходи, які починено підчас останньої сесії польського сойму, щоб погодити Українців у Польщі з Поляками, чи там з польським урядом. Цей редактор потішається тільки тим, що та „проблема“ таки „мусить бути розвязаною“. А що давній польський сойм не був спосібний до цього, то добре сталося, що він уже пропав навіки. До порозуміння, пише Бюлетин, мусить прийти, бо це „справа життя двох народів“. Тільки не подає, як саме можливо прийти до цеї згоди.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ МИ МУСИМО ВОЮВАТИ В АЗІЇ?

Під таким наголовком вийшла недавно з друку книжка Наталіела Пефера, відомого з інших добрих книжок про Азію. Книжка вже знайшла широкий відгук в американській пресі й публиці. Багато критиків признають виводам книжки повну слушність, і як закидають їй що, то тільки наголовок, бо, мовляв, він повинен звучати: Чи маємо ми воювати проти Японії?

Це є провідною думкою книжки Пефера, що Америка мусить незадовго повести війну проти Японії. Він доказує, що ця війна неминуча. Америка не має куди поширити своєї заграничної торговлі, хіба в Азії. Вона ще від 1849-го року почала закидати лакомими оком на Филипинські острови, ще від часу, як американський президент Филмор радив Америці признати незалежність Гавайських островів, бо вони на торговельній дорозі з північної Америки в східну Азію.

Та в цій частині Азії, доказує Пефер, засіла добре Японія. Там вона створила від себе залежну державу Манчуко. За це Манчуко піде між Америкою і Японією боротьба. Або Америка уступить Японії та признасть Манчуко японською кольонією, або Японія уступить Америці та признасть Манчукови повну незалежність, або дозволить Манчукови вернутись до Китаю. Як не уступить ні Америка ні Японія, то між ними мусить прийти до війни.

Пефер каже, що Американці ще не мають великих бізнесів в Азії, бо там вони заангажували тільки 200 міліонів долярів. Стільки Америка видалаб на випадок війни з Японією за два тижні. І Американці, признає Пефер, не хочуть воювати в Азії. Одначе, каже Пефер, ніякий нарід у світі не може встоятися проти воєнної пропаганди уряду. Як уряд захоче, то війна буде й Американці підуть до війни.

Американський публіцист Освалд Ґарисон Вилард у своїй статті про книжку Пефера признає аргументи Пефера. Він каже, що Америка не тільки точиться до війни з Японією, але й до неї підготовляється. На доказ цього він показує на будову баз для військового летництва на Гавайських островах, порішену конґресом, на маневри американської фльоти коло Алеутських островів, на будову нових фортифікацій на Тихому океані, і таке інше. Він признає теж, що американський нарід утратив можливість вирішувати війну. Влада над війною, каже Вилард, справді в руках уряду; як уряд пішле нас до війни, підемо.

Лише в одному він ріжниться від Пефера: Вилард іще вірить, що коли американський нарід на час очуняється, то він уряду до війни не пустить. Та питання, чи потрафить американський нарід, занятий крізою, на час очунятися.

Полк. В. Колосовський.

ДАЛЕКОСХІДНІЙ КОНФЛІКТ

(Надіслане для „Свободи").

Експанзія Японії в Манджурії й Монголії.

Одначе всі ті згоди щодо рівноваги на Тихому океані тільки в дуже малій мірі злагоджують противенства між головними конкурентами, які виникають із тихо-океанської проблєми як цілости. Ці противенства досягнули незвичайної гостроти останніми роками в звязку з розвитком світової господарської кризи. Наслідком була сучасна експанзія Японії на Далекому Сході. Експанзію цю підготовлювано ще від 1927 р., про що свідчить меморіял японського премієр-міністра Танаки, що його представлено мікадови 15. липня 1927. р. Цей меморіял підкреслює небезпеку для японських інтересів комуністичних течій, які розливаються з Москви на азійському Сході. На цій підставі Танака каже: „В програму нашого національного зросту імовірно ввійде конечність знову схрестити наші мечі з Росією... Поки цей скритий риф (підводний камінь) не буде зірваний, наш корабель не матиме змоги бистро сунутись уперед". Підготовленням до японського виступу проти Росії мусить служити будова в Манджурії стратегічних залізниць, що властиво й мало місце після окупації Манджурії японським військом у 1931. р. Далі меморіял каже: „Коли ці залізниці будуть побудовані, ми будемо всіми можливими способами наповнювати Манджурію нашим військом. Совєтська Росія буде приневолена вмішатися й це буде претекстом для отвертого конфлікту. Якщо ми в майбутньому схочемо захопити в свої руки контролю над Китаєм, то будемо приневолені здавити Злучені Держави Америки. Але для того, щоб захопити Китай, ми мусимо перше заволодіти Манджурією й Монголією".

Отже завдання Японії на Далекому Сході є ось такі:

1. Заволодіти Манджурією й Монголією, що фактично майже вже довершено.

2) Витиснути з азійського Сходу совєтську Росію.

3) Розпочати боротьбу з Америкою за опанування китайського ринку.

Можна бачити, що зміст цих завдань спричиняє можливість виступу Америки проти Японії в той саме час, коли ця остання почне здійснювати свої цілі, спрямовані проти совєтської Росії.

Стратегічне становище Злучених Держав на Тихому океані.

Стан на Тихому океані є такий, що Злучені Держави мусять почати війну для захисту своїх найбільш життєвих інтересів. Але почати війну вони не мають змоги. Причиною цього є спеціяльні стратегічні умовини на водах Тихого океану. Тут саме домінуючим стратегічним фактором є існування величезних простірних віддалей. Злучені Держави, як ми бачили, звязані з Китаєм цілим ланцюгом острівних володінь, але цей ланцюг стратегічно є слабий саме через цю недугу хибу великих віддалей. Від Сан Франсіско до Йокосуки по простій лінії є 4,530 миль. Ця віддаль відповідає 15 дням ходу боєвої фльоти. Найближча від Сан Франсіска американська морська база на Гаваях віддалена 2,100 миль. Звідси до Міґуей 1,125 миль. Від Меґуей до Ґуам 2,300 миль. Від Ґуам до Филипин 1,510 миль.

Орієнтуючись у важливому стратегічному питанні про вагу в морській війні великих віддалей, треба усвідомити собі, що ці віддалі самі по собі ніяких утруднень не представляють. Але утрудненнями вони стають, і то утруднення непобоминми, тоді, коли тут знаходиться модерна й нічим не звязана боєва фльота ворога. Приняти бій із такою фльотою — далеко від власних баз, а зате близько баз ворожих — це велика стратегічна помилка, за яку карають по всій суворості стратегічних законів і яка потягає за собою надзвичайний риск воєнної катастрофи.

З мапи Тихого океану можна бачити, що Америка не має нічого японського в межах ділення своєї фльоти, але зате Японія має дещо американського на азійських водах. Це є Филипини й острови Ґуам.

Захистити Филипини Злученим Державам буде дуже важко, ба навіть зовсім неможливо. А для Японії захоплення їх буде справою надзвичайно легкою, навіть зовсім забезпечною. На азійських водах географія взагалі дуже сприяє японській стратегії.

Одначе треба підкреслити, що американські життєві осередки й бази є таксамо недосяжні ударови японському, бо тут таксамо працює закон великих віддалей. Японія не має змоги вдарити ні по Панамському Каналови, ні навіть по Гаваях. Вона позбавлена спроможности висадити свої дивізії на каліфорнійськім побережі.

Можна передбачити, що коли би виник збройний конфлікт між Японією й Злученими Державами, то почавсь би він із захоплення Японцями Филипин і Ґуам. Далі справа зупинилаяб. Японці булиб безсильні супроти Американців, як і Американці супроти Японців. Війна продовжувалаяб імовірно в формі безвиглядних акцій, які стратегічно булиб безцільними. Обидві сторони підкидувалиб одна одній підводводні міни; улаштовувалиб час від часу бомбардування незахищених пунктів побережа; нападалиб взаємно на торговельні кораблі; викликалиб захоплення в молоді описами сміливости й ініціятивности окремих командирів; утворювалиб цілу епопею морських авантур; але дальше цього справа не посуналаяб. Політики лаяли би бідних адміралів, але ці фатально осталисяб стратегічно безсилими. Наперед можна сказати, що публична опінія обидвох держав вимагалаб від фльоти якнихебудь активних чинів, сама не розуміючи, в чому саме ці активні чини малиб виявлятись. Одначе час більше працював би на користь Америки ніж Японії. Злучені Державн переносилиб цю найтяжчу війну лекше завдяки величезним сировинним ресурсам.

Ця затяжна, виснажуюча війна привелаб імовірно врешті до політичних пожарів в обидвох державах і таким способом вона пішлаб тільки на користь Комінтерну. Тяжко припустити, щоби противники пішли на таке безглуздя. Отже війну між Америкою й Японією треба рахувати мало імовірною.

Найбільше правдоподібна є війна країни сходячого сонця з країною червоної звізди, перед чим саме ми в теперішнім моменті стоїмо.

(Кінець).

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ

(За березень 1935).

I. ПРИХІД.

З перенесення	$ 129.03
Прихід у березні	3,199.45
Разом	$3,328.48

II. РОЗХІД:

а) Висилка до краю:		
1) Визвольна боротьба	$1,900.00	
2) Рідна Школа	1,000.00	
3) Політичні вязні	50.00	
4) Музей Визвольної Боротьби	40.00	
5) Письменники	75.00	
6) Народний Дім у Брониці	26.00	
7) Воєнні сироти	25.00	
8) Тов. „Просвіта"	25.00	
9) Дівоча Бурса	10.00	
10) „Жіноча Доля"	5.00	
11) Пересилка (частинно телеграфічна) і листи	17.78	$3,173.78
б) Удержання канцелярії		25.00
в) Почтова скринка		4.00
г) Книжка для посвідок		78
Разом		$3,203.56

III. ЗІСТАВЛЕННЯ:

Прихід	$3,328.48
Розхід	3,203.56

Остається в касі Обєднання з кінцем березня 1935 р. $ 124.92

Обєднання Укр. Організацій в Америці.

О. С.

НОВІ ПРОЄКТИ

В польській пресі повно нових проєктів розвязання „української проблєми", а все це головно в звязку зі зміною конституції. Деякі часописи вже лянсують пляни, які очевидно розважають у міжнародних кругах".

І — що характеристичне — стежучи за цими голосами преси, бачиш, що наступає поволі сентеза, згода — щодо методи вирішення української справи — між двома досі непримиримими — на цій точці — таборами: санацією і опозицією — головно національно-демократичною.

Досі національ-демократична преса сухої нитки не лишила на урядових колах за нібито потурання українізмови, за паралїжування самодіяльности польської суспільности в обороні „загрожених кресів" і т. п. Тепер — з тими обвинуваченнями тихо. Навпаки, ось у санаційній пресі зявляється чергова стаття гр. Лося в справі українській і національ-демократії їй прилпескує. Чому? Що говорить гр. Лось? Гр. Лось похвалив передвоєнну ендецію за те, що та — свого часу — виховала цілі польські покоління в ненависти до народу, що „спільно з Поляками замешкує цей край" — до Українців. Бо — лише ця ненависть позволила в критичні дні 1918 року — змобілізувати польських юнаків — „для відсічі Львова" і для „збереження Галичини для Річи Посполитої"... Показується отже, що досі офіційно неґований момент у національній політиці — підогрівання національних ненавистей — знаходить апробату санаційного публіциста...

Навпаки, деякі зарядження офіційних кругів — напр. остра відправа міністра внутріших справ — українському клюбови в соймі — знаходить безоглядну апробату серед опозиції... Наступає зближення. Це зближення наступає ще завдяки однаковій оцінці положення на Великій Україні. І санація й індеція (обидві помилково) думають, що Сталінови удалося на довгі роки прикрутити національний сепаратистичний рух на Великій Україні, а тому, мовляв, нема там на кого рахувати (для розбиття Росії). Тому — і противники цього розбиття (опозиція) і сторонники (санація) — про це не думають, не думають і про Україну.

Тому нема дива, що наступає поволі синтеза — спільність у поглядах, на українську справу в рамках польської держави.

Чи є ріжниці? Є, але лише видимі. Опозиція мріє — як цинічно до того признається — про культурну асиміляцію Українців, офіційне кола — думають лише про асиміляцію **державну**. Але думають про неї чимраз інтензивніше. Думають як про поміст до асиміляції культурної. Під тим оглядом дуже знаменита стаття ред. Бончковського в „Бюлетині Польсько-українськім" у Варшаві (в польській мові). Стаття — ні менше, ні більше — а просто радить запровадити в Галичині — большевицьку „українізацію". Себто — щоб, мовляв, все було українське по мові — і преса, і кооперативи, і школи, і видавництва і політичне життя—але з духа — „етатизоване". Іншими словами—як у совєтській Росії, де існує нібито і преса українська, і література, і політика, і навіть держава — але все це наскрізь надихане московським духом, а фіґуранти, що порушуються на арені легального українського життя — є фактотумами Москви, теж „зетатизованими".

Чогось подібного, себто створення типу „порждондного Русина" чи, пак, тепер вже „порждондного Українця", прагнуть тепер тут і санатори. Не дивно, що офіційно з соймової трибуни недавно заявлено — що тепер уже навіть програма УНДО не вистарчає. Тепер потрібно Польщі, щоб Галичани засвоїли собі програму Петі Певного (хруня) на Волині. Ця заява — в звязку зі зміною конституції — коли членів сойму просто визначатимуть органи самоврядування з припорученя уряду, є дуже пікантна...

Наше життя тут стоїть на порозі цікавих експериментів. Але — як казав Франко — „перебули ми панщину, перебудемо і конституцію"... Не є ми такі слабі, як хтось думає, і не є інші такі сильні!

У підприємстві посередництва подруж.

— Ця пані, щоправда, не красуня, одначе має чотироповерховий дім!

— А маєте фотографію?

— Прошу, ось вона!

— Алеж ні, я мав на думці фотографію тої камениці.

В. Будзиновський.

ПОМІЧ МЕДВЕДЯ

(Історичне оповідання).

(10)

Друга половина погоні пішла би тим шляхом, котрим вони і ви прийшли до нас, бо я також гадаю, що опришки поїхали назад, звідки приїхали. Вони мабуть вже на своїй першій тропі.

— Добре радите, отамане! — сказав Ставський. — Ви беріть чотирох, ми оба поїдемо з двома вашими. Як нам треба буде більше, то попадемо на тих, що поїхали поховати вбитих.

Розїхалися. Отаман почвалав найсвіжішою тропою в північну сорону, Ставський вернувся кріз Кручин на шлях, яким приїхав був до Кручина.

Ледви Ставський лишив за собою Кручин, зійшовся з Запорожцями, що поховали вбитих. Коли вони вчули, що то погоня за Ляхами, пристали до неї.

Ставський вже став жалувати, що послухав отамана, бо погадав собі, що коли Ляхів дотепер не видно на тій тропі, то вони хіба справді хіба поїхали яким шляхом на північ. Глянув ще раз перед себе і нагло скулився, наче би потерпав, що стоячого просто в стременах побачить який ворог. До Гранчака, що чвалав побіч нього, гукнув:

— Чи не видиш ти там далеко перед нами дві темні плями?

— Я вже добру хвилю вдивляюся в них, та не кажу нічого, щоби ви не сміяли мене, — відповів запитаний. — Ті плями більшають.

— Вони ось там! — крикнув Запорожець, що мав найліпшого коня і вже взяв у руку аркана.

— Вони, вони! — закричали всі.

— Ще не знають, що ми за ними, бо не дуже поспішають, — сказав Гранчак.

— Може й їх коні вже не годні скорше гнати.

Погоня розігналася тепер божевільним чвалом. Вже цілком добре було видно втікаючих їздців. Також видко було кущі, коло котрих лежали поховані їх жертви. Бандити вже добігали до кущів.

При обох кущах оба коні відскочили в бік. Один став дуба і скинув їздця, другий метнувся назад. Запорожці, що були в погоні, жахнулися і осадили коні, бо зза кущів вистрибнув медвідь і гнав просто на них.

— Не бійтеся, то мій медвідь! — крикнув Ставський. — То ласкава худобина... Саво, гони до того, що впав з коня і звяжи його. А того, що гонить на нас, бо кінь втікає перед ласкавим медведем, вхопіть арканом і стягніть з коня.

В ту сторону полетіли три аркани. Два вхопили шляхотського коня, один вхопив самого шляхтича. По хвили оба шляхтичі лежали повязані.

— Що ти згубив? — спитав Ставський Запорожця, що крутився, вліпивши очи в траву.

— Я не згубив нічого, бо такої звички не маю, — відповів Запорожець. — Та той шляхтич, ще заки вхопив його мій аркан, щось відкинув від себе.

Запорожець покрутився ще хвилю, підоймив щось і крикнув:

— Є! Важкий мішочок. Мабуть срібло і золото.

Подав мішок Ставському. Сей при всіх розвязав і вийняв два шкіряні гаманці. В них були золоті монети.

— Се гріш, який міщани везли, щоби з неволі викупити християн, — сказав Ставський. — Опришки дістануть заслужену кару... Позакидати їх на коні і поприязувати! Завеземо їх на могили їх жертв. Тропа, що йде від лозини, зійдеться з сею тропою, отже незабаром надїде отаман, отже зараз буде суд.

Коли піймманих привязували до коней, один з тих Запорожців, що ховали міщан, приступив до Ставського і подаючи йому якісь грамоти, сказав:

— Отсе ми знайшли в кишенях небіжчиків.

Ставський переглянув грамоти і каже:

— Одно письмо, то лист якогось вірменського посередника до бея одної татарської орди. Друга грамота, то пропуск від турецького баші в Яссах, яким оба купці дістали право подорожи по землях, що під зверхністю турецького султана. В тії грамоті є імена міщан, звідки вони, куди і по що їдуть.

Пустилися поволи далі, щоби убийників приставити до могили. Перед самими могилами надїхав гурток отамана.

Суд був короткий, бо гроші, яких в Кручині убийники не мали, і які один з них тепер від себе відкинув, були незбитим і рішаючим доказом. Також показалося, чому вони того добичею не поділилися, а мав їх за пазухою тільки один з них. То були два... рідні брати, і добичу сховав старший.

Запорожці привезли були два дишлі, щоби їх вкопати в землю, коло могили, і на них повісити Татарів. Тепер показалося, що Татари невинні. Справжніх виновників не повісили, бо їх злочин був багато більший, як те, що вони заснули Татарам. За те, що шляхтичі свою власну вину звалили на невинних, і лише чистий припадок вихопив Татарів зпід шибениці, отаман приказав тих шляхтичів розірвати кіньми.

З поворотом до Кручина був клопіт через медведя Ставського. Непривиклі до такого товариства коні Запорожців, полошились і розбігалися на всі сторони. Не було іншої ради, як знов гнати чвалом, так, що медвідь знов лишився позаду і до Кручина прибіг троха пізніше.

Оба Татари хлипали з радости. Хоч Ставський боронився, вони цілували його руки й ноги. Молили його, щоби дав їм нагоду віддячитися.

— Таких прихильників з почуванням обовязку вдячности, добре мати в сусідстві, ще й в гнізді ворогів. За той страх, якого вони наїлися тоді, коли їх засудили на смерть і коли ваші хлопці тащили їх під шибеницю, даруйте їм се, що лишилося по скараних опришках!

— Така політика добра! — сказав отаман.

Оба Татари дістали коні шляхтичів, їх рушниці, пістолі, шаблі і ножі. Бідаки таких маєтків ще нікoли не мали.

(Далі буде).

Лікар: Маєте, пане, дуже нерегулярний пульс. Чи ви пете?

— Так, одначе дуже нерегулярно!

ПОЛЬСЬКА ПРОПАҐАНДА В НІМЕЧЧИНІ

(УП, Берлін). — Від часу заключення німецько-польської приязні значно змоглася в Німеччині польська пропаґанда; значно більше ніж німецька в Польщі. Польська преса ставиться до всього німецького з питомою Полякам резервою, виходячи з загального недовіря до Німців. В Німеччині є все якраз навпаки. Безперечно, що Німцям лекше є перевести цю справу, маючи сцентралізовану в руках всю пресу і пропаґанду. Німецькі голоси про відносини в Польщі є все льояльні і згідні з перенятими при договорі про приязнь зобовязаннями. Зате польські дають у цьому напрямі дуже багато до побажання.

Цю обставину використовують польські пропаґандисти в Німеччині, щоб зробити своє діло. В першу чергу вони дбають про зорґанізування незначної польської меншости в Німеччині і їх при цьому попирають польські півурядові чинники, а дальше у всякі видання всувають свої статті, сути польські, які є в стані викликати враження, що Польща є дійсно сильна держава, з якою треба рахуватись. Так у числі за лютий 1935 журнал „Европеїше Реві" помістив відомий Українцям зі своїх подвигів у Франції пропаґандист Смоґоржевський велику передову статтю про Польщу між Сходом і Заходом. В ній доказує, що Пілсудський подбав вже про те, щоб не дійшло до нового розбору Польщі набуду́чe та витворив нову державну форму, не подібну до ніякої з теперішніх форм. У тій новій системі, яка не є ані диктатурою, ані демократичною, підбір відповідних державних мужів не відбувається на підставі вибору, а через їх здібність. Далі йде політична самохвальба. При обговоренні відношення до Совєтів він ласкаво признає, що між тими обома державами є вузка смуга, заселена Білорусами та Українцями, з переважаючою польською домішкою. Розуміється урядової польської статистики він не навів, бо вона б доказала дещо інше. Теперішня польська границя відповідає державній рації стану Польщі і Польща, хоч могла давніше, то не взяла собі більше земель від большевиків. Це в свою чергу доказує, що Поляки й не думають про дальший похід на Схід, як то приснилося деяким нашим політикам та навіть не думають зрікатись теперішніх українських земель, яких то хотіли Українці. Вся українська і білоруська визвольна боротьба була і є большевицькою інтриґою, яка припинилася з моментом, як большевики переконались у безвиглядність їх плянів на розбір Польщі.

Ось таке пропаґують Поляки в Німеччині. Тепер заходить питання, чи супроти того всього існує якесь порозуміння Польщі і Німеччини відносно походу на Схід?

Кодекс.

У гостинниці при вині сидять два адвокати та палкo дискутують на тему інтерпретації карного кодексу. Нараз один, що вже добре підпив був собі, кличе вейтера тай каже:

— Пане вейтре! Для мене карний кодекс!

— Я сказав моїй дочці, що коли її хто поцілуе, то застрілю його.

— А вона що на це?

— Сказала, щоб я купив собі скорострiл!

На вечорницях.

— І подумайте собі лише, пане, який самітний такий нежонатий. Не має нікого, з ким міг би поділитися своєю журбою.

— Алеж, кохана пані, хто нежонатий, не має журби.

ПОЛІТИЧНІ ВЯЗНІ З КРАЮ ДО УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ.

(Перевезене з краю до Злучених Держав).

Коротко ілюструємо наше теперішнє положення, бо в дійсности воно дуже страшне. Довший час крім подяк за прислані гроші не висилалось від нас ніяких списків ані звідомлень. Були досить поважні причини, які спинили наладнану працю. Цей застій у нашім листуванню спричинили головно дві річи:

1) арештування людей, які провадили і докладно були обзнайомлені з акцією політичних вязнів;

2) поліція сконфіскувала усі записки і книги, а дальше масові арештування в краю.

Людей, які хотілиб працювати для політичних вязнів, є дуже мало. Але не можна й дивуватися цьому, бо майже усі, котрі для цеї акції працюють, кінчають по тюрмах. Злочином за тутешнім законом є дати щонебудь для політичних вязнів, для них збирати, або щонебудь зробити. Ціла акція для політичних вязнів є нелеґальна.

Всеж знаходяться люди, що нічого не жалують для тих, котрі для народу віддали усе. Поволи це все далось усунути і відтепер хочемо знову наладнати правильний контакт з Вами.

Пересилаємо Вам нові списки вязнів, які просимо помістити в усій американській пресі. Також пересилаємо касове розчислення за 1934 р., та наше сальдо, яке залишилось на цей рік. З усіх вязниць корінної Польщі враз врaз надходять листи з проханням помочі грошевої, одягів, ліків, книжок і т. д. А є такі тюрми, де вже нічого не хотять, лише хліба. Є випадки, що вязні просять 80—100 зл. на поворот до тюрми у Львові, бо туберкульоза зїла легені, а хочуть умирати на своїй землі. Більша половина вязнів, головно ті, що мають присуди 10—15 літ, набираються в тюрмі грудної недуги і для тих власне поміч дуже потрібна. Нашу грошеву щомісячну посилку стягнули ми до трох злотих, а цього місяця мусимо і то здержати, бо нема що висилати. З кожним днем прибувають вісти, що вязнів вивозять у глибину корінної Польщі. Поруч давніх тюрем, як Святий Хрест, Вісніч, Вронки, Равіч, Ломжа, Ґрудзьонц, Седльце, Тарнів, повстали нові, а саме: Короново, Бидгощ, Мокотів, Масловиці, Катовиці, Цешин, Вадовиці і Плоцк. У вище згадані тюрми перевозять вязнів на довголітну тюрму і їм треба у всім помогти. Тимбільше, що між вязнями переважають селяни і бідні. На галицьких землях є також багато тюрем, де сидять політичні вязні в слідстві, як і засуджені. Між іншими: Дрогобич, Бережани, Чортків, Самбір, Станиславів, Стрий, Сянік, Золочів. Раз у раз відбуваються процеси, а з тим зростає число засуджених. Львівські тюрми мають 40 засуджених і 85 слідчих, яким також треба помочі. Тимбільше, що Львів тепер дуже гостра тюрма. У львівській тюрмі Бриґідках політичні вязні не мають ані книжок ані часописів. Відомо власти арґументують тим, що нема цензора для українських часописів. Надзір тюремний є під кожним оглядом дуже безоглядний. Карають за все, що їм подобається, карцябою (т. є. пивниця з бетоновою, мокрою долівкою), до того заковують в кайдани і дають піст. До вязнів відзиваються з найбільшою лайкою, ординарними назвами і часто побивають. Супроти жінок поведення таке саме. Минулого року 10-го листопада в тюрмі на Бриґідках у Львові політичні вязні перевели 11-дневну голодівку. Про цю голодівку буде окрема згадка. По цій голодівці були вязні довший час на дієті, крім того потребували більше ліпших харчів, так, що усі наші гроші пішли на ту ціль. Одинацятьдневну голодівку перевели 123 мужчин і 19 дівчат.

Крім того, як Вам відомо, є вязні у Березі Картуській. Тим ми нічого помогти не можемо, бо влада на жадну поміч не позволяє. По сіммісячнім побуті в Березі відсилають вязнів виснажених і обдертих до львівської тюрми і для тих поміч як в убрані так і в харчах є необхідна.

Що є Береза Картуська, Ви мабуть чули. Це відокремлений табор. Стягнули там самих найкращих людей, з інтелігенції і селян, понад 160 осіб. Це не є жадні політичні проступники. Це ті, що це не погодилися з думкою, що вони є рабами. Це ті, що знають, що та земля є наша, що нам тут щось належиться, що ми тут повинні чимось бути, що та наша дорога земля дає нам право бути народом, дає право на життя, розвій, освіту, матеріяльну екзистенцію і творення своєї культури. Вони це вичули, що то є найнебезпечніший елемент і його треба знищити. Не нищать нас за політичні провини; вони нищать нас за українство. Найкращих людей, яких людскість взагалі витворити здібна, учать уважати як щось потворне, страшне, як щось таке, що треба знищити-стерти. І нищать-змітають. В 1934 р. засуджено 87 людей на 480 літ тюрми. Шість людей на досмертну тюрму і три кари смерти, крім Волині і Берези.

Що приходиться переживати нашим людям в Березі, ми напишемо другим разом. Одно лише тепер скажемо: До якого звірства є здібні люди супроти людей, це переходить наше поняття. Маємо ще політичних вязнів, що сидять у варшавській тюрмі—в звязку з убивством Перацького в числі понад 20. Багато з них сидить на поодинці, заковані, по вогких темницях на бетоні. Розковують їх лише на часїжі. Служба тюремна до них нікого не відсиває. З тими людьми від самого початку не мав ніхто з рідні жадного контакту. На Волині також тюрми наповнені політичними вязнями, головно молодою юнаками. З ними ми не маємо ніяких звязків.

Віримо, що Ви, дорогі Брати зза моря прийдете з поміччю тим, що жертвували волю і життя за краще завтра. Ви ніколи не відмовили нам помочі в тих і подібних випадках. Давали Ви нам підмогу не лише матеріяльну, але й моральну, а завсіди тоді, як ми її найбільше потребували. Віримо, що наші сподівання нас не заведуть.

Було це в якійсь вязниці в Південній Америці. Прийшов інспектор оглянути вязницю. Крім одного чоловіка, що вигідно лежав на лаві та покурював собі люльку, не бачить нікого.

— Де дижурний старшина?

— питається того чоловіка.

— Пішов щось випити.

— А вартові?

— У кантині.

— А хтож ви за один?

— Арештант.

Герман Ленс.

ЧОТИРИ ТАНЦЮРИСТИ

(Легенда Лінебурського степу).

У Вульфсгорні, в Лінебурському степу, святкували празник обжинків.

Герман Бер, — між хуторянами тут найбагатший — відступив на те свою хату. І починаючи з полудня, німий Гайн, кривий Крішан і сліпий Ян сиділи на чотирох дошках покладених на два корита, один із сопілкою, другий зі скрипкою, а третій з басом, та грали розохоченій молоді до танцю.

Гей, і грализ вони, грали!

Це був щасливий рік цьогоріч, перший врожайний рік після довгої війни. Лани зародили тричі, збіжжя викохались високі, а колоси важкі, в травні не було приморозків, а в червні граду, сонце й дощ чергувались по потребі, значить — можна було тепер погуляти.

Отак там різко піпікала сопілка, дзвонила сріблом скрипка і гудів весело бас, водно й без угловку від обіду. Спідниці літали, цвяховані черевичища гупали, дівчата реготалися, хлопці вигукували, а кухлі скорше випивано, ніж їх наливали.

Вже кури давно посідали на банти, і пугання сови пронеслось уже кілька разів, й кажани почали кружляти понад кобилячими головами під дахом, а гулі в хаті Германа Бера розгомонювали ще завжди. Ледви там сербнувши якоїсь страви, і хлопці й дівчата зараз знову в танець, і знай гуляли собі, одно в одного, з розкуреними чубами і блискучими очима.

Але з усіх найжагучіше танцювали Гермена Бера чотири доні, найкращі дівчата на всю околицю Вульфсгорну. З рук до рук переходили вони, від одного пареня до одного, а якщо котра з них на часочок перестала, то тільки на те, щоб ликнути глотку чогось, або витерти хустиною лице, або заплести розхрістану танцем косу.

Ельзебе, Веве, Енґель і Детте звались вони. В кожної з них було обличчя Берів, але ні одна з них не була похжа на другу. Ельзебе була вам ясно русява й невелика, Веве чорнява й висока, Енґель бруньова і струнка, а Детте червоновида й плечиста.

Та кажна з них горіла пожаданням танцю.

А тут згодом наближалося північ, майже всі танцюристи й танцюристки порозходились уже додому, а Ян, Гайн і Крішан вже ледви змогли грати, але от вам Берові дівчата, одна наперед другої, давай підносити музикам щораз то новий збан солодкого медового пива та ставити перед них свіжий шмат ковбаси, прохаючи заграти їм іще і ще й далі й далі.

Нехай, що вони всі чотири були вже заручені й ладились у травні відгуляти весілля. Що їм оте весілля тепер? Тількиж їх суджені вже більш танцювати не хотіли. Насуплені, втомлені й зогріті стояли вони біля дверей і приглядались гулянню дівчат, що у дві пари, взявшись одна з одною, крутилися під звук сопілки й скрипки.

Врешті годинник на вежі села видзвонив дванацяту годину — неділя почалась. І тут Герман Бер прийшов до танцюючих і пригадав їм, що час уже йти спати. Але дівчатам хотілося ще танцювати, ще хоч один-одинокий танець:

Танцювати, танцювати, танцювати, без упину і без кінця танцювати.

— До завтра рано — прошепотіла русява Ельзебе.

— І ще й усю неділю — засміялась чорнява Веве.

— Все моє життя та ще один день дотого — зітхнула брунява Енґель.

— Ох, гуляти, гуляти й навіки! — гукнула червоновида Детте.

Та тут раптом зірвався звідкилясь шалений вихор, повіяв з усіх чотирох сторін простором, і враз — чотирох чоловіків зявилося в хаті. З них один був русявий і з синіми очима, і мав шапку й чоботи моряка на собі. І от той приступив до Ельзебе, і взяв її до танцю, і почав з нею танок, невидимий у Вульфсгорні нікому.

А другий чорнявим являвся, у черевиках з красними застіжками, в капелюсі з червоними биндами, та червоною китайкою оперезаний. Він приступив до чорнявої Веве і взяв її до танцю і пішов з нею диким хороводом, невиданим в усій країні ніколи.

Третій же, брунявий з виду, із спічастою борідкою та з кучерявим волоссям в сітці з дорогими самоцвітами. Той знову приступив до брунявої Енґелі, взяв її в танець і гуляв з нею на лад, якого пригадати собі не був в силі ніхто.

А четвертий руде волосся мав і футряну шапку на ньому, юхтові чоботи і, поверх широких шараварів, пишно гаптовану сорочку. Він приступив до червоновидої Детте, сплеснув у долоні, вдарив закаблуками так сильно, що остроги на них аж дзенькнули, взяв дівчину в танець і зараз закрутив нею так несамовито, що всіх, хто дивився на них обхопила нечайно трівога.

І в цей мент Герман Бер і його чотири зяті хотіли кинутись між танцюристів і відобрати в них дівчат і недозволити їм довше в Бера гуляти. Але ті невідомі чоловіки — хоч і гарні з лиця — дивилися страшенно злими очима на всіх, а ножі, що блищали в них за поясами, були довгі й вигострені. Отак Герман Бер і його зяті мусіли сховати затиснені пястуки до кишені і, злісно прищуливши очі, дивитись на гуляючих далі.

А вони, водно в чотири пари, танцювали й танцювали без стриму так, що видко було лиш яскравий круг, з якого глибин вилискували гарячі лиця й горіючі очі. Долівка хати тремтіла і вгорталась курявою, а скрипка, сопілка й бас розгомонювали, дзвеніли й гуділи, ніби казились, бо невідомі гості кидали калікам водно дуката за дукатом, і щораз кращі й щораз більші.

І так отой божевільний танець тревав уже цілу годину, коли тут з усіх сторін рвонув знову такий могутній вихор, що прикрашені сорокатими биндами святочні гірлянди пірвались на штуки, світло в ліхтарнях бухнуло височенним полумям, а господарем, його чотирма зятями та всіми музиками, кинуло з усієї сили до стіни. Колиж вони всі, отямившись, піднеслись і глянули довколо себе, то скрізь було вже пусто — по танцюристах пропав увесь слід. Затеж десь там на дворі пошибав повітря разураз свист з гудінням, спів і розридання, дзвінкий гомін так, що з галузок облітало листя, а з гиляк падали на землю овочі, і солому з дахів ївали вітри, а всі пси трівожно вили. Людиж, одно навздогін другому, вибігали з хат і дивилися на небо, а там, ген у воздухах, під скажений рев вітру, що гнав вулицями тумани куряви, ще довго проносились ніби гомони розшалілої радости й клубились згодом чотири великі хмари, розвіяні дедалі на всі сторони світа . . .

І не видів опісля Берових дівчат на світі вже ніхто. Тільки тоді, як північний вихор виє-завиває між оголеними з листя деревами, то люди в селі кажуть, що це нудьгує — Ельзебе. А коли у квітневі ночі південний вітер голубить розцвилі бруньки, то їм здається, ніби це вони чують голос — Веви. У вечірніх же леготах вони вичувають хлипання Енґелі, а сміх Детти в подувах вітру, що ранком віє зі сходу . . .

Колиж одначе, точно раз на десять літ, у Вульфсгорні зірветься великий буревій, який у лісі звалює сотки дерев і зриває дахи з усіх хат, тоді люди в тім селі кажуть:

— Це Германа Бера дівчата нині танцюють!

(З німецького оріґіналу переклав д-р О. Грицай).

НАЙЩАСЛИВІША ХВИЛИНА В ЖИТТІ МУЗУЛМАНИНА

Кожний віруючий музулманин повинен бодай раз у житті відвідати святе місто Меку. А найщасливіша хвилина в житті музулманина є тоді, коли він брамою Бабель Салям вступить до мошеї (святині) ель Гарам. Серед молитви ступає такий паломник у юрбі — сім разів обходить Кабу й тоді може поцілувати чорний камінь та напитися священої води з криниці Земзен. Опісля дальші три дні серед спеки паломники відвідують інші святі місця, Сафа та Мерва. Вкінці відбувається кількагодинна проща на вершок гори Арафат.

Коли паломники провели на молитві під голим небом цілу добу, всі складають жертву, а саме кожен убиває вівцю або верблюда. І цим кінчиться паломництво: гадж.

60,000 прочан — в інших роках і більше — складають таку жертву тоді 60,000 убитих звірят вкривають землю! То не дивота, що в спеку, при недостачі зразкових санітарних уладжень, вибухають ріжні пошести, гинуть тисячі людей. Та для музулман це „кізмет": так судилося, кожному призначена його доля. Коли музулманин сповнив усі вимоги, які приписує їм коран (музулманська релігія) — дістає посвідку, що він є „гаджі" (прочанин) і цей титул може додавати при свому назвищі.

Таке паломництво для трох міст, Меки, Медини та Джіди, це гарне щорічне жниво. Коли жниво було добре, коли яких 70 тисяч музулман перейшли через митний уряд в Джіді, то є гарний заробок. Та горе, як часи тяжкі, коли лютує холера чи інша пошесть. Тоді влада із здоровних причин обмежує а навіть зовсім припинює паломництво.

— Ви мене не пізнаєте?
— Направду, не пригадую собі вас.
— Та це я, що тому вісім літ утік з вашою жінкою.
— Задержіть собі її й далі! Я вже давно простив вам!

Між оборонцями.

Мій клієнт сказав, що хотів би, щоб ви були на кожній його розправі...
— Ви мені схлібляєте, пане товаришу...
— ...як оборонець його противника...

—o—

Пан Крупка збудився в ночі, почув якийсь шелест. Це злодій, що сховався під ліжком. Пан Крупка зпочатку із страху не мав відваги навіть рушитися, вкінці набрав відваги та питається:
— Хто є тут під ліжком?
— Нема нікого! — відзивається голос зпід ліжка.
— Богу дякувати! — сказав пан Крупка з полекшею, поклався знову та заснув сном справедливого.

—o—

Суддя: — Чоловіче, таж ти вже трицять пять літ пересидів у криміналі!
Злодій: — Так, пане суддя. Тому теж я хотів би старатися дістати емеритуру. Хіба вже мені належиться!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БЕЙОН, Н. ДЖ.
Свято Т. Шевченка.

Як кождого року, так і цього бейонська громада при укр. гр. кат. церкві влаштовувала свято в честь нашого найбільшого поета-пророка Т. Шевченка, яке відбулося в суботу, дня 30. березня.

Душею концерту був хор „Боян" і хор Рідної Школи „Луг". Програма була добре підібрана до характеру свята й солідно виконана.

Свято відкрив вступною промовою місцевий парох о. Захарко.

Першу частину концертової програми виконали діти місцевої Рідної Школи.

Першою точкою був діяльог, у якім виступали М. Мороз і М. Пасічник. Потім були дитячі промови, співи й деклямації.

Кожному приємно було бачити, як діти виписувалися своїми спосібностями та й тим знанням про Т. Шевченка, яке набули завдяки своїй Рідній Школі. Можна сміло притакнути одному з приявних на концерті, що сказав: „Як бачу ті діти на сцені, то з радости плачу. Як кожна Рідна Школа так попрацює над дітворою, то сміло можна сказати за Шевченком, що наша Україна не вмре, не загине".

Промови говорили: С. Кобрин і О. Коваль. Деклямували: Р. Путас, Ю. Коваль, М. Мороз і О. Лашків.

У виконанню другої частини програми хор „Боян" вивязався, як і все, знаменито.

Хоч на протязі двох місяців це був четвертий концертовий виступ „Бояна", то таки своїм вишколенням і новими творами так заімпонував, що оплески не вгавали за кожною піснею.

Милу несподіванку зробили панночки А. Борис і К. Пасічник, котрі відспівали дуже симпатично дует, за що нагороджено їх рясними оплесками й змушено до наддатку.

Акомпаніювала їм панна Ю. Ґеба, а дитячому хорови Т. Кравчук.

Святочний реферат виголосив о. Середа з Пасейку.

Бесідник у приступній формі зясував життя Т. Шевченка, обставини, в яких він виростав, тодішній занепад нашого народу та представив ті кривди, які нарід терпів з боку ворогів. Дальше говорив бесідник про значіння творів Т. Шевченка, вказуючи рівночасно на теперішнє положення нашого народу. Тепер треба найбільше взятися до праці над собою, читати Шевченків Кобзар від дошки до дошки, щоб навчитись, куди нам іти й що робити — говорив бесідник.

Коли ми розуміємо як слід Шевченка, та обєднаємося під його кличем, тоді не буде гризні між нами, а коли прийде час ставати до бою, то станемо всі разом. Там терор на наших рідних землях. І помолитись не дають! — говорив далі о. Середа. Релігію переслідують, школи відбирають, невинних людей до тюрем саджають. Та наш нарід не паде на дусі. Боронить завзято свій синьо-жовтий прапор. Падають одні борці, на їх місце стають інші, бо ми вже маємо міліони синів і доньок України, котрі виховалися в дусі й на ідеї Шевченка, й сміло стають в обороні своєї Матери України.

Слід зазначити, що приявні вислухали цілий реферат з великою увагою, нагороджуючи бесдника час від часу оплесками.

За це свято вартує дати признання зарядчикам, а головно хорови „Боян" і їх керівникови, яким є місцевий учитель В. Мельничук.

По відспіванню національного гимну, приявні розійшлися домів у надії, що сповняться пророчі слова Т. Шевченка.

Гість.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 22-го березня 1935 р. розпрощався із світом **Іван Довгун**, член тов. Дністер, від. 310 У. Н. Союза в Бруклині, Н. Й. Покійний був родом з села Путятичі, повіт Городок, Галичина. Прожив 43 роки. До У. Н. Союза вступив у 1927 році. Був добрим членом для товариства і Союза, дбав про їх розвій і був кількома наворотами урядником. Полишив вдовою жінку Катерину й осиротив троє дітей: дві доньки, Анну і Марію, і сина Ілію. Похорон Покійного відбувся дня 26-го березня при участи членів тов. Дністер і при поважному числі рідні й знайомих. Спи, Дорогий Друже, спокійно й хай Тобі буде прибрана Тобою земля легенькою як перо. В. Й. П.

Дмитро Багрій, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Збірка на Український Народній Дім в селі Молодовичах, повіт Перемишль.

Жертва з міста Филаделфії, Па.: Катерина Кузарська $5; по $2: Н. Борос, Т. Свистун; по $1: І. Кузбіт, Г. Московиць, М. Куморовський, П. Багурський, В. Слободжан, Марія Нема, Н. Московиць, Катерина Цвек, О. Гуцко, М. Цимбала, Г. Шаґала, С. Ващак, В. Питляк, М. Олексин, П. Бернать, І. Шаґала, Д. Федушик, М. Лупушанський, І. Якімець, І. Паславський, Анна Карабін, Анна Фарботник, І. Стоцько, М. Нешевиць, В. Кочубінський, С. Слободжан, П. Ґіба, Т. Качмар, І. Корган, І. Баран, В. Стабильський, М. Фиснак; В. Лупушанський 75 ц.; по 50 ц.: П. Стадницький, Л. Ґудила, Софія Міка, І. Павх, М. Крачковський, містер Містерман, П. Чорний, П. Свотий, п. Стоґран, М. Костик, Й. Крайник, М. Ілик, М. Купивник, М. Максимлюк, А. Пашук, Н. Смулиґа, Катерина Брана, о. О. Пик, І. Владика; по 25 ц.: А. Ґуляша, Г. Постельник, М. Борицка, пані Маріюника, Т. Ліщинський, І. Лещак, І. Гобіцякий, Д. Савцюк. — Разом дотепер зібрано жертви в місті Филаделфії коляда $15; з концерту $17.10. — Разом $85.35. — Оголошення на радіо за концерт $5. — Остається $80.35.

Іван Гринишин.

— То цікаве, що ти маєш таке темне волосся, а твоя сестра така білявка!

— Щож тут дивного, коли я народився, ще заки моя мама утлінила собі волосся!

— Не уявляєте собі, пані, як наш Ромко добре вчиться. Ромку, ходи-но сюди та скажи панови, скільки є чотири більше три!
— Шість! — сказав відразу синок.
— Бачите! — викликнула врадувана мати — всього на один помилився!

—o—

До редакції зайшов „налоговий" письменник і каже до редактора:
— Будь ласка, прочитаю вам моє оповідання. Ви перші почуєте його!
— Перший? Звідкіляж тоді взявся цей синяк під вашим оком?

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (234)

Тарзан похитнувся від здоровенного удару лаби льва й упав на землю. Власне в цю хвилю поручник Сесил і дівчина зіскочили з літака й кинулися в бій. Дівчина схопила відважно спису Тарзана та станула проти льва, а Роджер схопив за ніж, що випав Тарзанови з рук.

Нума обернувся до своїх напасників. Майже виснажений, він не міг їм дорівняти... Коли Тарзан відзискав свої змисли, то побачив, що лев лежав без життя; з його боку текла на пісок кров, а над ним нахилилися британський поручник та дівчина, котру він знав як червону шпигунку.

Тарзан подивився вгору та посміхнувся на кутні зуби, кажучи: „Я майже втратив надію вас знайти". „А як ви знали, що ми в біді?" — спитався Роджер. „Я бачив, як ваш літак падав униз. Я чув вистріл з револьверу. Чи вашого літака вже направити не можна?" „Не можна", сказав офіцир. „Це безнадійна справа".

„То ми мусимо пробувати свого щастя. Я не ранений тяжко", сказав Тарзан. „І нас жде тут певна смерть". Він добув з літака останки води й припасів та всі троє пустилися в дорогу в полудневім напрямі. І хоч Тарзан їм цього не казав, то він добре знав, що їх положення майже безвихідне.